

НЕЗАЛЕЖНАЯ БЕЛАРУСЬ

ПАЛІТЫЧНА - ГРАМАДЗКАЯ І ЛІТЭРАТУРНАЯ ЧАСОПІСЬ.

АДРЭС РЭДАКЦЫІ:

Вільня, Вострабрамская, 9.

Выходзіць ТРЫ разы у тыдзень:

у панядзелкі, серады
і пятніцы.

ЦЭНЫ АБВЕСТАК:

1 радок перад тэкстам 4 рублі

1 радок пасля тэксту 2 рублі

№ 12.

Вільня, Серада, 5 лістапада 1919 г.

Цана 50 кап.

Няхай живе Беларускае Войска.

Прабіла гістарычная гадзіна — гадзіна ўваскрэсеньня нашае быўшае дзяржаўнае сілы, настала гадзіна, калі нашая нацыянальная гордасьць можа распусьціцца лёсым цвіетам. Ужо падпісаны дэкрэт Галоўным Камандуючым Польскіх Войск Язэпам Пілсудскім аб фармаваньні Беларускага Войска. Значыцца, пытаньне стварэньня Беларускай нацыянальнай арміі з меж жаданьняў выйшла і перайшло цяпер у катэгорыю пытаньняў пастаўленых на чарод дня. Гэтак фактычна творыцца Беларускае Нацыянальнае Войска. За тое, што нашая армія будзе нацыянальнай не на словах, не на паперы, а за праўды нас запэўняюць тыя ведамыя іменні нашых грамадзкіх дзеячоў што стаяць на чале ваеннае справы.

Каму з беларусоў ня дорагі іменні Аляксюка, Прушынскага (паэта Алесь Гарун), Рак-Міхайлоўскага і Аўсянніка, каторыя ўсё жыцьцё ходзілі за адраджэньне Бацькаўшчыны. І сягоньня яны рашуча і галасьліва звоняць у вечавы звон, склікаючы ўвесь беларускі народ пад родны і дарагі флаг-пагоню. Яны даюць гэты символічны флаг у рукі ўсіх дужых і любячых сваю Бацькаўшчыну сыноў Беларусі, каб пад гэтым знакам давесьці край да Нацыянальнага Беларускага Устаноўчага Сойму, бо хто не разумее таго, што фармуючы беларускае нацыянальнае войска, адначасна творыцца Беларускае Гаспадарства.

Бо хто не разумее таго, што Беларускае Войска — гэта нацыянальнае атрады, каторыя нясуць незалежнасьць сваёй Бацькаўшчыне, гэта зьлезны кулак адроджанай Беларусі, каторы будзе страхам і жахам для непрыяцеляў свае радзімы!

Але каб гэткае армія асвабоджэньня ад ярма ўціскаючых была дужой духам і моцнай верай у праўдзівасьць свайго дзела, яна павінна быць чыста нацыянальнай, армія павінна быць чыстай беларускай. У Беларускае Войска не павінна быць людзей з ветру, чые сэрцы ня б'юцца пабеларуску і на канец, людзей няўмеючых беларускае мовы. Бо ў праціўным разе мы створым не беларускую армію, каторая будзе ўхарашэньнем нашае нацыянальнае гордасьці, а будзе армія авантурыстаў, дармаедаў і дзяньгубаў, каторыя сяньня тут на палёх Беларусі нібыта бароняць незалежнасьць Бацькаўшчыны, а заўтра з таею-ж ахвотаю будуць старацца закаваць у зьлезьзе гэтую самую незалежнасьць.

Усіх, хто ад усяе душы жадае і крычыць разам з намі „Няхай живе Незалежная Беларусь!“ мы клічам пад вялікі знак Беларускай пагоні.

Пакуль народ беларускі не даб'ецца незалежнасьці свае Бацькаўшчыны, яму ня збыць тое вялікае гора і тае страшнае галіты, каторую ён цярапеў сотні гадоў, пакуль беларусы ня будуць незалежнымі, ніхто ня будзе прызнаваць і гаварыць з імі як роўны з роўнымі.

Каб дабіцца свае свабоды, каб быць грамадзянамі Незалежнай Беларусі, нам трэба мець войска, каторае з аружжам у руках прагнала-б бальшавікаў з роднае зямлі. Усякі беларус, каторы можа ўзяцца за аружжа, павінен быць гатовы, каб з радасьцяй, прапушчаны радаснымі крыкамі сям'і і вёскі пайсьці ў сьцягі нацыянальнае Беларускае арміі. Для Беларускага народу зусім ня ёсьць неспадзяваньнем справа стварэньня Беларускае арміі. Углыбі свае думы кожны беларус жадаючы незалежнасьці адначасна сьціскаў у руцэ крыжавы меч проціў непрыяцеляў свае волі і Бацькаўшчыны. Кожны беларус павінен ведаць, што калі ён хоча быць праўдзівым гаспадаром на сваёй зямлі, калі ён ня хоча мець над сабой уціск і няволю, калі ён хоча, каб Беларусь была Беларускай, дзе яго родная мова ня лічылася-б мужыцкай, а прызнавалася-б урадавай мовай і, наапошку, калі ён жадае, каб з ім усе і кожны абходзіліся толькі як роўны з роўным, ён павінен канечна запісацца, быць гатовым запісацца ў сьцягі Беларускай нацыянальнай арміі.

Няхай жывуць беларускія дзеячы, байцы за стварэньне Беларускае арміі. Няхай живе флаг-пагоня на браме Незалежнае Беларусі!

Незалежны.

Адказ пасла польскага сойму Нодзялкоўскага на дэкларацыю Беларускай партыі соцыялістаў-рэвалюцыянэраў.

Сябра партыі Беларускіх Соцыялістаў Рэвалюцыянэраў Палута Бадунова выступала з дэкларацыяй перад прадстаўнікамі польскага пролетарыату ў Сойме, Польскай Партыі Соцыялістычнай.

У дэкларацыі выкладзены гэткае дамаганьні Беларускага народу:

1) Адкрытае прызнаньне перад народамі ўсяго сьвету Незалежнай Беларускай Народнай Рэспублікі ў межах тае тэрыторыі, на каторай у большасьці жыве Беларускі народ.

2) Прызнаньне Рады Беларускай Народнай Рэспублікі як адзінага краёвага Органу, выбранага

воляй беларускага народу на Усебеларускім конгрэсе 21 сьнежня 1917 г. Пры гэтым, у Раду Беларускай Народнай Рэспублікі ўваходзяць прадстаўнікі Рады Віленшчыны і Горадзеншчыны, каторая выбрана Беларускім Нацыянальным зьездам гэтых дзевяці губэрняў, а таксама прадстаўнікоў палітычных партый ад усіх нацыянальнасьцяў, што жывуць у Беларусі.

3) Пераданьне Радзе Беларускае Народнае Рэспублікі зараз-жа, ня гледзячы на ваеннае палажэньне гэтых функцый: Народную Асьвету, Адміністрацыю, Арганізацыю Беларускага Войска, і падгатаваньне да Беларускага Устаноўчага Сойму.

Пасол Недзялкоўскі ў гутарцы з П. Бадуновай сказаў: 29 кастрычніка беларускае пытаньне будзе разглядацца фракцыяй П. П. С., а потым яно будзе ўнесена на разгляд у Сойме. Але ўжо цяпер беларускае пытаньне прадразьвязуецца гэтакім парадкам, што незалежнасьць Беларускай Народнай Рэспублікі намі будзе прызнана.

Што датычыць тэрыторыі Беларускае Рэспублікі, то ў гэты час мы можам прызнаць за ёй як бязумоўна бясспорную, Менскую губэрню і часці ўсіх ужо занятых губэрняў на ўсход, Магілёўскую, Віцебскую, Смаленскую, дзе зараз-жа пасья абфармленьня гэтага пытаньня перадаецца Радзе Рэспублікі і яе спаўняючаму органу Радзе Народных Міністраў—Народную Асьвету, Сельскую Гаспаларку, Адміністра-

цыю і Арганізацыю Беларускага Войска.

Пытаньне аб долі Віленшчыны і Горадзеншчыны астаецца пакуль што адчыненым. Ведама, мы павінны з Вамі ўладзіць так ці іначай гэтае пытаньне і можа абедзьве староны змогуць прысьці да згоды.

Проці ўваходу Рады Віленшчыны і Горадзеншчыны ў Раду Беларускай Рэспублікі мы, ведама, нічога ня маем, але яна ўваходзіць як нацыянальная арганізацыя, а ня як краёвы орган Віленшчыны і Горадзеншчыны.

Аўтаномія польскіх школ у Беларусі, ведама, мы спадзяёмся, будзе абаспэчана. Таксама пры Міністэрстве Земляробства палякі маюць свайго прадстаўніка.

Што датычыць арганізацыі Беларускага войска, дык усім нам вельмі добра ведама нязвычайна добрыя адносіны да гэтага пытаньня Начальніка Гаспадарства Пilsудскага.

Ніякае задзержкі ў арганізаваньні Беларускага войска ня будзе. Пры гэтым арганізаваньне войска будзе, ведама, у поўным кантакце з галоўным польскім камандаваньнем. Па мойму цэнтрам арганізацыі павінен быць Менск, хоць вербаваць можна будзе ў Горадзенскай і Віленскай губэрнях. Улада ваенная будзе толькі на 25 вёрст ад фронту і гэтакім парадкам цывільныя беларускія Улады змогуць пачаць зусім правільную арганізацыйную працу.

Ульманіе астаецца.

Ліон 1—XI (ПАТ). Урадава прырачаць галасом аб адстаўцы латышкага габінэту Ульманіса.

Калчак касуе работніцкія саюзы.

Па загаду самахвотнай улады на харламаўскім, шчарбінаўскім, брануеўскім, юзаўскім, кпакіеўскім, дружкаўскім і іншых заводах скасаваны ўсе работніцкія профэсіянальныя камітэты. Гэта вельмі абурьла работнікаў, якіх вярнулі на палажэньне дорэволюцыйнага часу.

Цяжкое палажэньне ў Турцыі.

Як паведамляюць з Нуаэн, новы турэцкі парламент зьбяраецца ня ў Канстантыноплі, а ў Брусакх.

Шаляпін забіты.

Парыж «Чыкаго Трыбун» паведамляе з Лёндону, што вядомы маскоўскі п'яон Шаляпін забіты бальшавікамі. Композытар Грэнвіль, каторы нядаўна вярнуўся з Расеі, дае аб гэтым страшныя весткі! Як ён паведамляе, Шаляпін захварэў на сап. Каб не дапусьціць разношаньня заразы п'яон быў забіты. („Тог“).

Пецяўбург мінаваны.

Колэнгагэн Паведамляюць з Пецяўбурскага фронту аб вялікіх бітвах за Царскае Сяло. Белыя апраўдаваюць свае няўдачы тым, што масты ля Ямбурга ўзарваны.

Пецяўбург прадстаўляе сабой крэпасць. Усе масты мінаваны. Кіраўнікі бальшавікоў выдалі загад аб тым, каб пры прыпадку здачы Пецяўбурга ўсе хвабрыкі былі ўзарваны і брукі паруханы.

Процідэнікінаўскі саюз.

Як паведамляе «Home Libre» Петлюра паслаў місію да дзяржаў, што ўтварыліся на руінах старой Расеі, з прапаі наваўнем утварыць абаронны саюз процідэнікіна. З ініцыятывы ўкраінскай дэлегацыі ў Парыжы ўтвораны блёк дэлегатаў балтыцкіх рэспублік, які пад кірункам гр: Тышкевіча мае вырабіць супольны плян барацьбы проці Дэнікіна.

Дэнікін злучыў.

«Вперед» піша, што з усіх бакоў паведамляюць аб сабраньнях на якіх бяруць учасьце сябры ўкраінскай соцыял-дэмакратычнай партыі, ўкраінскіх соцыялістаў-рэволюцыйнаў, жыдоўскага Бунду, Поалейцыюністаў і нават маскоўскіх меншавікоў.

Меншавіцкія арганізацыі ў Кіеве выказаліся за незалежную Украіну. Жыдоўскія соцыялісты «Бунду» і з Поалейцыюністаў маюць сваіх прадстаўнікоў у цяперашнім міністэрстве Украінскай Народнай Рэспублікі.

Усе соцыялістычныя сабраньні выносяць згодна рэзалюцыі, што ў тэй часіне, калі паўстала зданьне „недэблёмой“ усе соцыялісты мусяць стаяць разам у абарону Украінскай Народнай Рэспублікі.

А ў нас, мы папытаем, ці ў нас ёсьць злучэньне соцыялістычных і дэмакратычных сіл проці рэакцыі?

АПОШНІЯ НАВІНЫ.

Паведамленьні Польскага Генэральнага Штабу.

2—XI.

Варшава, 3—XI. (ПАТ).

Літоўска-Беларускі Фронт.

На адрэзку на поўнач ад Бярэзіны жывая дзеяльнасьць. Рэшта бяз зьмены.

Валынскі фронт:

Пасья заўзятай бітвы з бальшавіцкімі атрадамі мы занялі Наваград-Валынскі. Непрыяцель у непарадку адышоў на Коросьцень.

У з. Шэфа Генэральнага Штабу
Галлер, палкоўнік.

Камісар Гданска.

Науэн, 3—XI. (ПАТ). Найвышэйшая Рада назначыла англіца Р. Товэра камісарам м. Гданска і прадстаўніком Лігі Народаў.

Фінляндыя згаджаецца ваяваць з бальшавікамі, але ставіць свае варункі.

Ліон, 3—XI. (ПАТ). З Гэльсінгфорсу паведамляюць, што фінляндзкі ўрад маніцца выступіць проці бальшавікоў, як Расея прызнае незалежнасьць Фінляндыі і дастаўшы ад антанты 100 мільёнаў франкаў падмогі. Апрача гэтага Расея павінна ўступіць тэрыторыю Печэгі і часць Карэліі.

Аб падпісаньні міру.

Парыж, 3—XI. (ПАТ). Найвышэйшая Рада вышле ноты да югаслаўянскага і румынскага ўрадаў, у каторых пакажа, што гэтыя гаспадарствы павінны падпісаць перш мір з Аўстрыяй, потым з Баўгарыяй.

Летку, калі ў гімназіі нічога ня было і дагэтуль няма, бо польскімі чынамі забаронена распачаць навукі на новы школьны год.

А для чаго гвалт што: „gimnazjum rzeczonye było zwykłym gniazdem propagandy bolszewickiej w tamtych stronach», што «w sławetnym gimnazjum pozostali działacze pomniejsi, którzy tam dawnego ducha bolszewickiego pielęgnowali nadal», — калі кс. пробашч будслаўскі і вайт гмінны угаварывалі іх вось нядаўна навет перайсьці вучыцелькамі ў польскую школу? Значыцца, уся гэна мана патрэбна была, каб закрыць беларускую гімназію і каб мець вучыцельку для польскай школы.

Пасьля гэнай усяе маны надта цікавы далейшыя словы «Dz. Wil.»: «Szczegóły powyższe rzucają charakterystyczne światło na działalność szkół białoruskich, no i na Radę Białoruską Wilenszczyzny, która wedle informacji «Wil. Kur.» ma użyć wszelkich wysiłków, by w gimnazjum rzeczonym wykłady wznowić». Тут увесь цымус у гэтых словах. Пасьля гэтага зараджа акружны школьны інспектар доктар Вэнслаўскі прыслаў навет пісаны наказ, што, «wznowić» навукі ў гімназіі—барані Бог!

Мала гэтага,—«Dz. Wil.» адным заходам другі стрел скіраваў у другое мейсца: загубіўшы ягнё, дай загубіць пастуха. Ось і піша: «Chcielibyśmy wiedzieć jedno: czy ks. Stankiewicz redaktor «Krynicy», robiąc reklamę w swym piśmie dla tej szkoły, wiedział o jej przeszłości i tendencjach?»

Мала і гэтага—далей больш маны ў „Dz. Wil.“: «Jako dalszy ciąg komunistycznej „jacejki“ istniał tam tak zwany „Wianoczek“, w skład którego wchodziła młodzież szkolna“. А папраўдзе, „Вяночак“ складаўся з дарослых, залажыўся пры вольнасьцях за часаў Керэнскага (у Ліпні месяцы 1917 году), калі яшчэ гімназіі зусім ня было і ня было там школьнай моладзі, і ўжо даўно замёр, бо у Лютым месяцы 1918 году падчас прыходу Немцаў, — значыцца тады, калі «ячейкі» і не радзіліся яшчэ.

Далей балей ды ўжо пахнець і астрагам: „Jakie uczucie żywiotów „Wianoczek“ względem żołnierza polskiego świadczy fakt, że w jego lokalu znalazła żandarmerja polska ukryty kulomiot bolszewicki!!!“ З гэтакай адвагі маё простае сумленьне не надзівіцца, як гэта так можна маніць?! Гэта-ж тады (у Лютым м-цы 1918 году), калі „Вяночак“ замёр, хіба і на сьвеце ня было польскай жандармэрыі; а «względem żołnierza polskiego» неспадзяванага тут тады пры немцах навет Палякам, — „uczucia“ „Wianočki“ можна толькі прыдумаць, як прыдуманая, што „w jego lokalu znalazła żandarmerja polska ukryty kulomiot bolszewicki!!!“

На астатак з мінай Дон Кіхота „Dz. Wil.“ піша: „Zresztą nie dziwi nas wcale stanowisko „białorusinów“, robiących dzisiaj politykę. Przyszłość wykaże jeszcze więcej faktów, ilustrujących dążności i zamaskowane tendencje tego ruchu“.

Прыходзіцца, і нам ня дзівіцца, калі хто з беларусаў спагардзіць гэтакімі палякамі, якія робяць палітыку ў „Dz. Wil.“ З часам пэўна выкрыецца куды больш фактаў, каторыя рысуюць, куды меціць і на што вернецца паганая палітыка гэтых палякоў.

Пытаў ён, папытаю і я: ці кс. Юзеф Сонгін, выдавец і ўкладчык „Dziennika Wileńskiego“, падаючы фалшы у сваёй газэце проціў Будслаўскай Гімназіі, сьведома гэта рабіў, і з якой мэтай?

Адварды Будзьма.

Іншыя газэты прашу перадрукаваць.

Беларуская школа.

Беларускі Пэдагогічны Інстытут у Менску стаў установай чыста беларускай. Паміж Пэдагогічным інстытутам і Беларускамі Нацыянальнымі Камітэтам у Менску зроблена ўмова, згодна з каторай Пэдагогічны Інстытут астаецца ўвесь час пад апекай і кіраваньнем Беларускага Нац. Камітэту альбо другога вышэйшае беларускае нацыянальнае ўстановы.

Дырэктар Інстытуту зацьвярджаецца Беларускамі Нацыянальнымі Камітэтам. Прафэсары або адразу чытаюць лекцыі па-беларуску, або абавязуюцца з новага году перайсьці да вучэньня ў беларускай мове іначай яны лічацца няштатнымі.

У Школьную Раду Інстытуту ўваходзяць два прадстаўнікі ад Беларускага Нацыянальнага Камітэту.

Цяпер дырэктарам Інстытуту зацьвярджаны профэсар Усевалад Ігнатоўскі, яго памочнікам—Валадзімер Вішнеўскі. Апрача гэтага да складу вучыцельку Інстытуту належаць гэтакія ведамыя беларускія навуковыя сілы: проф. д-р Хімі Вацлаў Іваноўскі, інжынер-тэхнолёг і інж.-электрык Трэп-

ка, проф. Маслоўскі, прыват-доцэнт Пецябурскага унівэрсытэту Б. Тарашкевіч. Маніцца яшчэ з Кіева прыехаць лектар Кіаўскага унівэрсытэту Леушэнка.

В З ВІЛЬНІ.

Такса на жыта скасавана.

Беларуская Літэратурна-музычна-вакальная вечарына.

У суботу 8-га лістапада ў залі Беларускай гімназіі, Вастрабрамская № 9, вучні і вучаніцы гэтае гімназіі згуляюць літэратурна-музычна-вакальную вечарыну.

Даход з вечарыны пойдзе на карысьць бедных вучняў гімназіі і інтэрнату.

Праграма вечарыны вельмі цікавая.

Трэба спадзявацца, што грамадзянства паддэрыжыць стараньне вучняў паддэяржаць сваіх маламожных таварышаў.

Цана білету ад 5 да 4 марак. Пачэсныя білеты 10 мр.

Білеты будуць прадавацца пры ўваходзе на вечарыну.

Пачатак у 7¹/₄ гадзін увечары.

Рэдактар і выдавец: К. МЯДЗЁЛКА.

Беларуская Кнігарня

Завальная № 7,

мае на продажы ўсе беларускія кнігі

ПРИВЕЗЕНЫ НОВЫЯ
ВЫДАНЬНІ з МЕНСКУ:

Сымон Музыка — Якуба Коласа.
Цана 1 р. 50 к.

Дыямэнтны беларускага прыгожага
пісьменства. Цана 5 р. 50 к.

Зборнік сьценічных твораў, часьць I.
Цана 4 руб.

Зборнік сьценічных твораў, часьць II.
Цана 4 руб.

БЕЛАРУСКІ ПАЭТОН

артыстычна зроблены паводле рысунку вядомага скульптара і мастака Т. АРЛОУСКАГА.

На медзі, у харошай він'етцы пагоня на полі з нацыянальных беларускіх колераў (белы, чырвоны, белы).

— Цана 4 маркі. —

Хто купляе ня меней 50 штук, таму 10% спушчаецца, хто купляе ня меней за 100—20% спушчаецца. На павер не даецца.

Прадаецца ў «БЕЛАРУСКАЙ КНІГАРНІ»: Вільня, Завальная вуліца № 7 і ў адміністрацыі «НЕЗАЛЕЖНАЕ БЕЛАРУСІ».